

GIÁO DỤC VĂN HÓA BẢO VỆ CHỦ QUYỀN BIỂN, ĐẢO CHO SINH VIÊN HIỆN NAY

Vũ Hoài Nam, Trần Anh Dũng
Học viện Ngân hàng

Tóm tắt: Bảo vệ chủ quyền biển, đảo của Tổ quốc là trách nhiệm của mọi công dân, trong đó có thanh niên. Giáo dục văn hóa bảo vệ chủ quyền biển, đảo cho thanh niên có vai trò quan trọng, nhằm làm cho mỗi thanh niên trở thành một chiến sĩ tích cực trong bảo vệ chủ quyền biển, đảo. Bài báo đã trình bày ba vai trò của hoạt động này với sinh viên hiện nay.

Từ khóa: Biển, đảo Việt Nam, bảo vệ chủ quyền, giáo dục.

EDUCATION ON THE CULTURE OF PROTECTING MARITIME AND ISLAND SOVEREIGNTY FOR TODAY'S STUDENTS

Vu Hoai Nam, Tran Anh Dung
Banking Academy

Abstract: Protecting the maritime and island sovereignty of the nation is the responsibility of every citizen, including young people. Educating youth on the culture of safeguarding maritime and island sovereignty plays a crucial role in turning each young person into an active defender of the nation's territorial integrity. This paper presents three key roles of this educational activity for today's university students.

Keywords: Vietnam's seas and islands, sovereignty protection, education.

Nhận bài: 26/04/2025

Phản biện: 26/05/2025

Duyệt đăng: 29/05/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong suốt chiều dài lịch sử dựng nước và giữ nước, biển và đảo luôn đóng vai trò đặc biệt quan trọng đối với sự tồn vong và phát triển của dân tộc Việt Nam. Không chỉ là không gian sinh tồn của hàng triệu cư dân ven biển và ngư dân, biển còn là tuyến giao thương huyết mạch kết nối đất nước với thế giới, đồng thời là lá chắn chiến lược về an ninh & quốc phòng và là một phần thiêng liêng trong chủ quyền quốc gia. Lịch sử đã chứng minh rằng, từng tác sóng, từng hòn đảo của Tổ quốc đều được giữ gìn bằng máu xương và ý chí kiên cường của bao thế hệ người Việt Nam. Trong bối cảnh hội nhập quốc tế sâu rộng cùng những diễn biến phức tạp trên Biển Đông hiện nay, nhiệm vụ bảo vệ chủ quyền biển, đảo không chỉ thuộc về lực lượng chuyên trách, mà còn là trách nhiệm chung của mọi công dân – đặc biệt là thế hệ trẻ, trong đó sinh viên giữ vai trò tiên phong.

Sinh viên, lực lượng trí thức trẻ của đất nước không chỉ sở hữu tri thức và tư duy hiện đại, mà còn là nhóm xã hội có khả năng tiếp cận và lan tỏa thông tin mạnh mẽ nhất trong thời đại số. Tuy nhiên, trước sự phức tạp của dòng chảy thông tin, đặc biệt là các quan điểm sai lệch, xuyên tạc về chủ quyền biển, đảo trên không gian mạng, nhiều sinh viên còn thiếu nền tảng nhận thức đúng đắn và chưa thực sự chủ động trong việc thể hiện vai trò, trách nhiệm của mình. Chính vì vậy, giáo dục văn hóa bảo vệ chủ quyền biển, đảo cho sinh viên không chỉ là yêu cầu cấp thiết trong công tác tư tưởng, mà còn là giải pháp chiến lược nhằm hình

thành ý thức công dân, bản lĩnh chính trị và tinh thần yêu nước sâu sắc cho thế hệ trẻ trong bối cảnh hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Ý nghĩa của việc giáo dục văn hóa bảo vệ chủ quyền biển, đảo cho sinh viên hiện nay

Việt Nam là quốc gia ven biển, diện tích vùng biển thuộc chủ quyền, quyền chủ quyền và quyền tài phán của nước ta rộng trên 1 triệu km², đường bờ biển dài 3.260 km, với trên 4.000 hòn đảo. Biển Đông của nước ta nằm trên tuyến đường giao thông biển quốc tế huyết mạch. Đối với quốc tế Biển Đông là một trong những tuyến hàng hải quan trọng bậc nhất trên thế giới. Việt Nam có đầy đủ bằng chứng lịch sử và cơ sở pháp lý để khẳng định chủ quyền với hai quần đảo Hoàng Sa và Trường Sa, phù hợp với luật pháp quốc tế. Tuy nhiên, chủ quyền biển, đảo của nước ta đang có sự tranh chấp với một số nước trong khu vực, đặc biệt những diễn biến gần đây càng cho thấy mưu đồ của Trung Quốc trong việc độc chiếm Biển Đông và hiện thực hóa yêu sách phi lý “đường lưỡi bò”, sẽ tiếp tục có những động thái mới gây căng thẳng trên biển và đe dọa chủ quyền biển, đảo của nước ta.

Lịch sử hàng ngàn năm dựng nước và giữ nước đã sản sinh ra một văn hóa giữ nước Việt Nam. Văn hóa giữ nước đó đã góp phần quyết định cho sự trường tồn của dân tộc Việt Nam. Giáo sư Trần Văn Giàu khẳng định: “Văn hóa dân tộc ta có một sức mạnh lớn, lớn phi thường. Những kẻ địch của

dân tộc Việt Nam cũng đã nhận thấy như thế, nhận thấy mà không làm gì được, không đánh bại nổi... thua ở Việt Nam là keo thua đầu tiên của Mỹ, của Hoa Kỳ trong lịch sử đã dài nhiều trăm năm của nước ấy. Vì sao Mỹ thua? Hẳn không phải vì thiếu tiền, thiếu người, thiếu súng. Chính ông Mác-na-ra, đồng đảo tướng tá, chính khách Mỹ, tất cả các nhà báo đều thừa nhận rằng Mỹ thua Việt Nam về văn hóa! Chắc chắn không phải Mỹ thua chỉ vì lý do văn hóa; còn vì nhiều lý do khác nữa...” . Trong lịch sử ông cha ta đã biết huy động sức mạnh lòng dân kết thành bức tường thành vững chắc nhất mà không kẻ thù nào có thể xuyên phá. Bài học dựng nước, giữ nước của dân tộc ta đã khẳng định khi nào nhân dân ta đoàn kết muôn người như một thì không kẻ thù nào xâm phạm được độc lập, chủ quyền của đất nước.

Giải quyết vấn đề biển, đảo không chỉ là công việc của các cơ quan chức năng mà rất cần toàn dân đồng tình ủng hộ. Trong đó, thế hệ thanh niên có nhiệm vụ rất quan trọng, bởi họ là những người tiếp bước cha ông xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Thực tế hiện nay, có những công ty, trang mạng xã hội khi chia sẻ bản đồ đã vô tình hoặc cố ý không thể hiện đầy đủ chủ quyền của Việt Nam với các vùng biển, đảo, đặc biệt là hai quần đảo Hoàng Sa và Trường Sa. Từ thực tế đó cho thấy văn hóa bảo vệ chủ quyền biển, đảo có ý nghĩa rất quan trọng. Ý thức bảo vệ chủ quyền biển, đảo luôn thường trực trong trái tim và khối óc mỗi công dân Việt Nam, song phải làm cho ý thức đó trở thành văn hóa. Đó là mỗi suy nghĩ, việc làm dù nhỏ nhất của mỗi người Việt Nam đều hướng về giữ gìn sự toàn vẹn lãnh thổ biển, đảo của Tổ quốc như giữ gìn một phần máu thịt của mình, cương quyết và không cho phép bất cứ thế lực nào xuyên tạc sự toàn vẹn đó.

2.2. Giải pháp giáo dục văn hóa bảo vệ chủ quyền biển, đảo cho thanh niên hiện nay

Một là, nâng cao nhận thức cho thanh niên về vị trí, vai trò của biển, đảo Việt Nam và trách nhiệm, nghĩa vụ trong bảo vệ chủ quyền biển, đảo và toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc. Biển, đảo nước ta luôn giữ vị trí, vai trò hết sức quan trọng cả về chính trị, kinh tế, quốc phòng, an ninh và đối ngoại. Với vị trí chiến lược quan trọng và giàu tài nguyên, một số vùng biển, đảo nước ta đang là nơi tranh chấp của nhiều nước. Với vị trí quan trọng Biển Đông còn là nơi cạnh tranh của nhiều cường quốc. Đảng ta nhận định: “Tình hình Biển Đông diễn biến ngày càng phức tạp, khó lường, đe dọa nghiêm trọng đến hòa bình, ổn định của khu vực và môi trường đầu tư phát triển” . Các nhà phân

tích chính trị nhận định tranh chấp chủ quyền biển, đảo ở Biển Đông thuộc loại phức tạp nhất trên thế giới. Tình hình tranh chấp còn kéo dài, khó khăn và có chiều hướng gia tăng căng thẳng khi việc giải quyết những bất đồng không chỉ liên quan đến lợi ích sống còn của các nước có liên quan mà nó còn được củng cố bởi chủ nghĩa dân tộc do những vấn đề lịch sử để lại. Sự phức tạp ở Biển Đông đang tạo ra những thách thức kiểu mới đối với Việt Nam. Đòi hỏi Đảng, Nhà nước phải có những biện pháp mềm dẻo, khôn khéo, sự đồng thuận và hiểu biết của mỗi người dân.

Giáo dục văn hóa bảo vệ chủ quyền biển, đảo sẽ làm cho thanh niên ngày càng hiểu rõ hơn về tình hình biển, đảo và chủ quyền biển, đảo của Việt Nam. Những khu vực biển, đảo đang còn tồn tại tranh chấp về chủ quyền giữa các nước trong khu vực. Những chứng cứ, tư liệu lịch sử có giá trị pháp lý để khẳng định chủ quyền biển, đảo của dân tộc ta từ xưa đến nay. Âm mưu, thủ đoạn của các nước có liên quan đang tranh giành, xâm lấn vùng biển, đảo của Việt Nam. Đường lối, chủ trương giải quyết vấn đề biển, đảo của Đảng, Nhà nước. Đồng thời, làm cho mỗi thanh niên nhận thức sâu sắc trách nhiệm của mình, hiểu rõ sự cần thiết phải bảo vệ độc lập, chủ quyền, thống nhất toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc. Sức mạnh bảo vệ Tổ quốc và chủ quyền biển, đảo là sức mạnh tổng hợp. Sức mạnh đó không chỉ ở tiềm lực kinh tế, quân sự mà còn ở các dạng quyền lực mềm khác như văn hóa, nghệ thuật, thể thao, ngoại giao nhân dân... Những dạng quyền lực mềm này có khả năng vô hiệu hóa các loại quyền lực của súng đạn. Thực tế lịch sử cũng đã chứng minh, dân tộc ta đã chiến thắng các thế lực ngoại xâm có tiềm lực kinh tế, quân sự vượt trội không chỉ bằng sức mạnh kinh tế thuần túy mà còn bằng văn hóa.

Hai là, xây dựng niềm tin, ý chí quyết tâm, lòng yêu nước, yêu biển, đảo quê hương và tinh thần sẵn sàng chiến đấu hy sinh bảo vệ vững chắc chủ quyền biển, đảo, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc của thanh niên. Trên thế giới này có dân tộc nào như dân tộc Việt Nam, trong mấy ngàn năm lịch sử đã có hơn 1000 năm phải trực tiếp cầm vũ khí chống ngoại xâm. Tính từ khi có sử liệu ghi chép rõ ràng từ cuộc kháng chiến chống quân Tần xâm lược đến nay, 22 thế kỷ, dân tộc ta đã phải trực tiếp kháng chiến suốt 13 thế kỷ, trong đó có khoảng 100 cuộc khởi nghĩa quy mô lớn và hơn 10 cuộc kháng chiến để giữ nước. Trong thời cận hiện đại, dân tộc ta phải đương đầu với những kẻ thù xâm lược mạnh bậc nhất thế giới như thực dân Pháp, phát xít Nhật, đế quốc Mỹ. Chủ tịch Hồ Chí

Minh đã nhận xét: “Dân ta có một lòng nồng nàn yêu nước. Đó là một truyền thống quý báu của ta. Từ xưa đến nay, mỗi khi Tổ quốc bị xâm lăng, thì tinh thần ấy lại sôi nổi, nó kết thành một làn sóng vô cùng mạnh mẽ, to lớn, nó lướt qua mọi sự nguy hiểm, khó khăn, nó nhấn chìm tất cả lũ bán nước và lũ cướp nước”.

Văn hóa bảo vệ chủ quyền biển, đảo góp phần giáo dục cho thanh niên về truyền thống, kinh nghiệm bảo vệ biển, đảo của cha ông trong lịch sử dựng nước và giữ nước. Quán triệt đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về bảo vệ Tổ quốc và chủ quyền biển, đảo. Giáo dục về mục tiêu, nhiệm vụ, ý nghĩa, nội dung, nguyên tắc, phương thức bảo vệ biển, đảo; những chiến công, tấm gương anh dũng của quân và dân ta trong nhiệm vụ bảo vệ biển, đảo. Từ đó xây dựng niềm tin, ý chí quyết tâm, sẵn sàng chiến đấu để bảo vệ chủ quyền biển, đảo và toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc. Làm tốt công tác giáo dục sẽ hun đúc lòng yêu nước, tình yêu biển, đảo quê hương, đồng thời tạo ra sự đồng thuận, nhất trí cao và quyết tâm thực hiện thắng lợi nhiệm vụ bảo vệ biển, đảo. Luôn nâng cao tinh thần cảnh giác cách mạng, chủ động phòng ngừa, kịp thời phát hiện và kiên quyết đấu tranh làm thất bại mọi âm mưu, hành động xâm lấn, phá hoại chủ quyền biển, đảo của các thế lực thù địch.

Ba là, đấu tranh làm thất bại âm mưu, thủ đoạn, luận điệu sai trái của các thế lực thù địch xuyên tạc về chủ quyền biển, đảo của Việt Nam và quan điểm giải quyết tranh chấp biển, đảo của Đảng và Nhà nước ta. Chủ trương của Đảng, Nhà nước ta là tích cực hợp tác và đấu tranh để thực hiện các cam kết quốc tế về biển. Đồng thời kiên quyết, kiên trì bảo vệ chủ quyền biển, đảo gắn với phát triển kinh tế biển, xây dựng Biển Đông thành vùng biển hoà bình, hợp tác và phát triển, tạo môi trường thuận lợi để nước ta mở rộng quan hệ, tăng cường hiểu biết lẫn nhau giữa các nước. Trong thời gian gần đây, thế lực nước lớn đẩy mạnh công tác tuyên truyền, tung ra các dữ liệu lịch sử, các vật chứng lịch sử giả tạo để khẳng định chủ quyền ở Biển Đông với tham vọng độc chiếm Biển Đông. Thế

lực nước lớn tung ra một trận đồ bát quái với nhiều dữ liệu lịch sử không xác đáng, nhằm đánh lừa dư luận tin vào chủ quyền lịch sử của họ đối với toàn bộ Biển Đông. Họ cũng rất tinh vi, thâm hiểm trong chiến thuật từ “bành trướng trên bản đồ” tiến tới “bành trướng trên thực địa”. Vì vậy, giáo dục văn hóa biển, đảo phải khẳng định những bằng chứng lịch sử và cơ sở pháp lý về chủ quyền biển, đảo của Việt Nam, đấu tranh với những luận điệu sai trái và tham vọng hòng chiếm đoạt vùng biển, đảo của Việt Nam.

Với thủ đoạn “diễn biến hòa bình”, các lực lượng chống phá cách mạng Việt Nam không ngừng kích động tâm lý, tình cảm của người dân xung quanh các vấn đề chủ quyền biển, đảo cũng như xuyên tạc các nỗ lực ngoại giao, giải quyết hòa bình các tranh chấp mà Việt Nam đang thực hiện với mục đích làm suy giảm niềm tin, gieo rắc hoài nghi đối với chủ trương, chính sách đối nội, đối ngoại của Đảng và Nhà nước ta, gây chia rẽ dân tộc. Trong khi dư luận khu vực và quốc tế có nhiều quan điểm, ý kiến thể hiện mong muốn các bên liên quan giải quyết hòa bình các tranh chấp trên Biển Đông, kiềm chế để tránh một cuộc xung đột vũ trang có thể xảy ra thì các thế lực thù địch đã lợi dụng phương tiện truyền thông đại chúng để đưa những thông tin xấu, kích động sự chia rẽ, tạo nghi ngờ sự lãnh đạo của Đảng và Nhà nước trong nỗ lực giải quyết tranh chấp trên Biển Đông. Do vậy, giáo dục văn hóa bảo vệ chủ quyền biển, đảo cần phân tích âm mưu, thủ đoạn của kẻ thù, kiên quyết gạt bỏ mọi ý đồ lợi dụng vấn đề Biển Đông để phá hoại sự nghiệp cách mạng.

III. KẾT LUẬN

Giáo dục văn hóa bảo vệ chủ quyền biển, đảo cho thanh niên có vai trò rất quan trọng trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc hiện nay. Nhận thức được tầm quan trọng đó đòi hỏi trong thời gian tới các cấp, các ngành cần có sự phối hợp chặt chẽ và làm tốt hơn công tác tuyên truyền biển, đảo. Làm cho mỗi thanh niên nhận thức sâu sắc và có sự chuyển biến mạnh mẽ trong hành động quyết tâm giữ vững chủ quyền biển, đảo thiêng liêng của Tổ quốc.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Bản sắc dân tộc trong văn hóa văn nghệ (in lần thứ 2), Nxb, Văn học và Trung tâm Nghiên cứu Quốc học, Thành phố Hồ Chí Minh, 2002, tr.30 - 32

Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập 1, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2021, tr.209.

Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 7, Nxb, Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, tr.38.